

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

Hyvinvointialuelouden kokonaistilanne ja vuoden 2023 tilinpäätöksen ennakkotiedot

Hyvinvointialueiden taloustilanne

- Ennuste hyvinvointialueiden alijäämästä yhteensä:
 - TP 2023 noin -1,4 mrd. euroa (noin 270 €/as.)
 - TA 2024 noin -0,9 mrd. euroa (pl. HUS)
- Vuonna 2025 toteutuvan takautuvan oikaisun määrällä on olennainen vaikutus hyvinvointialueiden talouteen. Tarkentunut ennakkotieto summasta saadaan arviolta 25.4.2024.
- Mikäli alueiden muutosohjelmat toteutuvat suunnitellusti, alijäämät tulevat lähes katettua taloussuunnitelmakauden aikana.
- Alueet ovat arvioineet vuosien 2025-2026 kustannuskehityksen pääosin hyvin maltilliseksi. Tähän sisältyy riskiä mm. henkilöstömenojen kansallisiin tasokorotuksiin ja ostopalveluiden hintakehitykseen liittyen.
- Tämän hetkisen arvion mukaan vähintään kahdeksalla alueella vuoden 2024 toimintakate on pienempi kuin tilinpäätösennusteen 2023 toimintakate.

Sote-järjestämissuunnitelma:

Sote-järjestämissuunnitelman päivittäminen	Sopeutusvaikutus vuodelle 2024	Kommenteja
Kotona ja arkiympäristössä tapahtuva tuki ja palvelut	-44,9 milj.	Tarkentuu vuosille 2025 – 2026
Tarpeenmukaiset sote-keskukset	-4,2 milj.	Tarkentuu vuosille 2025 – 2026
Pohteen yhteiset palvelut	-18,3 milj.	Vuosille 2025-2026 yhteensä lisäksi -35,3 milj.
Yhteistyöalueen yhteiset palvelut	Tarkentuu	
Muut	-8 milj.	
Sote-järjestämissuunnitelma yhteensä	-75,4 milj.	

Pelastustoimi ja muut sopeutustoimet (hallinto, tukipalvelut ja maksut):

	Sopeutusvaikutus vuodelle 2024	Kommenteja
Pelastustoimi	-2,0 milj.	Vuosille 2025 – 2026 yhteensä -3,8 milj.
Muut sopeutustoimet: Hallinto, tukipalvelut ja maksut	-12,44-12,94 milj.	Vuosille 2025-2026 yhteensä lisäksi -71,95 milj.
Yhteensä	-14,44–14,94 milj.	

Sopeutusvaikutus vuodelle 2024 yhteensä -89,84 – 90,34 miljoonaa.

Valtiovarainministeriön arvio hyvinvointialueiden tilanteesta ja muutosohjelmista

VM:ssä on kuitenkin suuri huoli siitä, että alueet ovat jakautumassa kahteen kastiin. On hyvin hoidettua taloutta ja digipalvelujen laajaa käyttöönottoa yhtäällä, mutta toisaalla on talous kuralla, uudistuminen tekemättä, palvelutkin rempallaan.

Alueet lähtivät uudistukseen hyvin erilaisista asetelmista. Ahosen mukaan Pohjois-Pohjanmaa on hyvä esimerkki määrätietoisesta uudistukseen lähdöstä. Pohjois-Pohjanmaalla tehtiin rankka järjestämissuunnitelma jo ennen sote-uudistuksen varsinaista voimaantuloa eli järjestämisvastuun siirtoa.

-Viranhaltijajohto ja poliitikot tarttuivat toimeen jo ennen kuin uudistuksen h-hetki tuli, ja tekivät tarkat suunnitelmat siitä, miten palvelurakennetta muutetaan niin että sitä saadaan erikoissairaanhoidosta perustasolle, miettivät palveluverkkoon liittyviä päätöksiä.

On kumminkin edelleen alueita, joilta puuttuu konkreettinen suunnitelma siitä, miten toimeenpanoon mennään ja muutos tehdään. Ahonen sanoo.

-Osa alueista sitä vasta pähkäilee. Se tulee auttamattomasti myöhässä.

Eryteisesti sellaisilla alueilla, jotka tekevät alijäämää 2023:n lisäksi myös 2024, ja erityisesti jos tulos huononee tänä vuonna, tilanne näyttää haastavalta.

Ahosen mukaa tulee eteen "hankala äkkijarrutus", kun alijäämät pitää kuitenkin kattaa vuoden 2026 loppuun mennessä.

Kuntalehti

VM arvioi hyvinvointialueiden pääsevän taloudellisesti kuiville 2025-2026, mutta sitä ennen uhkana on kahteen kastiin jakautuminen – alijäämän kattamisvelvoitteen aikataulua ei muuteta

Alijäämän kattamisvelvoitteen tiukka takaraja on VM:n mukaan kirittäjä alueille.

Miettinen Ville

14.2.2024 klo 12:50

Hyvinvointialueiden yleistilanne

Lähde: VM, STM, SM
Ahonen, Blanco Sequeiros, Kohvakka,
15.2.2024

	Väestö 2022	Sairastavuus 2021	Sosiaali- ja terveystoiminnan nettokäyttö-kustannukset, euroa/asukas, 2022	Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 2022	Muutosohjelma hyväksytty aluevaltuustossa (K/E) 30.1.2024
Koko maa	5563970	100	3826,2	9,6	
Etelä-Karjalan hyvinvointialue	125353	114,1	4100,5	8,8	K
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue	190774	114,4	4229,7	8,4	K
Etelä-Savon hyvinvointialue	130451	122,5	4922,7	10,8	K
Helsingin kaupunki	664028	84,2	3628,3	9,9	K
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	98972	90,9	3451,8	8,7	K
Kainuun hyvinvointialue	70521	119,1	4629	9	K
Kanta-Hämeen hyvinvointialue	169537	101,1	3912,6	11,3	K
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	67805	104,9	4059	11,7	K
Keski-Suomen hyvinvointialue	272437	104,9	3988,2	10	K
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue	203192	91,4	3549,3	8,1	K
Kymenlaakson hyvinvointialue	159488	114,6	4764,9	11,2	K
Lapin hyvinvointialue	175795	116,9	4631,6	9,9	E
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue	486346	80,8	3168,3	10,5	K
Pirkanmaan hyvinvointialue	532671	96,6	3719	8,2	K
Pohjanmaan hyvinvointialue	176323	85,3	3988,2	8,7	K
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue	162540	123,8	4241,3	12	K
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue	416543	106,5	3508,7	8	K
Pohjois-Savon hyvinvointialue	247689	126,7	4384,4	7,5	K
Päijät-Hämeen hyvinvointialue	204528	111	3576,4	9,4	K
Satakunnan hyvinvointialue	212556	104,3	4249,4	10,9	K
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue	280495	82,3	3344	10	K*
Varsinais-Suomen hyvinvointialue	485567	99,2	3772,2	10,2	K
Tavoitearvo				0	K

Riskit toiminnan ja talouden epätasapainotilanteessa

Uudistuminen ei toteudu riittävän nopeasti

- Hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden uudistuminen tapahtuu valtion odotuksiin nähden selkeästi hitaammin
- Kansallinen palvelureformi ei etene aikataulussa
- Valtion ohjauksella ei saada riittävästi tuettua hyvinvointialueiden toiminnan (palveluiden) nopeutettua uudistumista
- Alueilta ”tippuu hanskat kädestä”, jos toiminnan ja talouden tasapainon tavoittaminen vaikuttaa toivottomalta.

Väestön yhdenvertaisuus voi vaarantua

- Pirstaloitunut sosiaali- ja terveydenhuolto ei muutu riittävän nopeasti kansallisesti yhtenäisemmäksi, mikä vaarantaa väestön yhdenvertaisuuden
- Välttämättömässä hyvinvointialueiden uudistumisessa voivat korostua sellaiset lyhyen aikavälin toimenpiteet, joissa on pidemmän aikavälin toimenpiteitä suurempi riski vaarantaa sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palvelujen riittävyys, taso, laatu ja väestön yhdenvertaisuus.
- Valtion vastuulla on turvata väestön yhdenvertaisuus ja perusoikeuksien toteutuminen.

Alueiden taloudellinen kehitys on eriytymässä

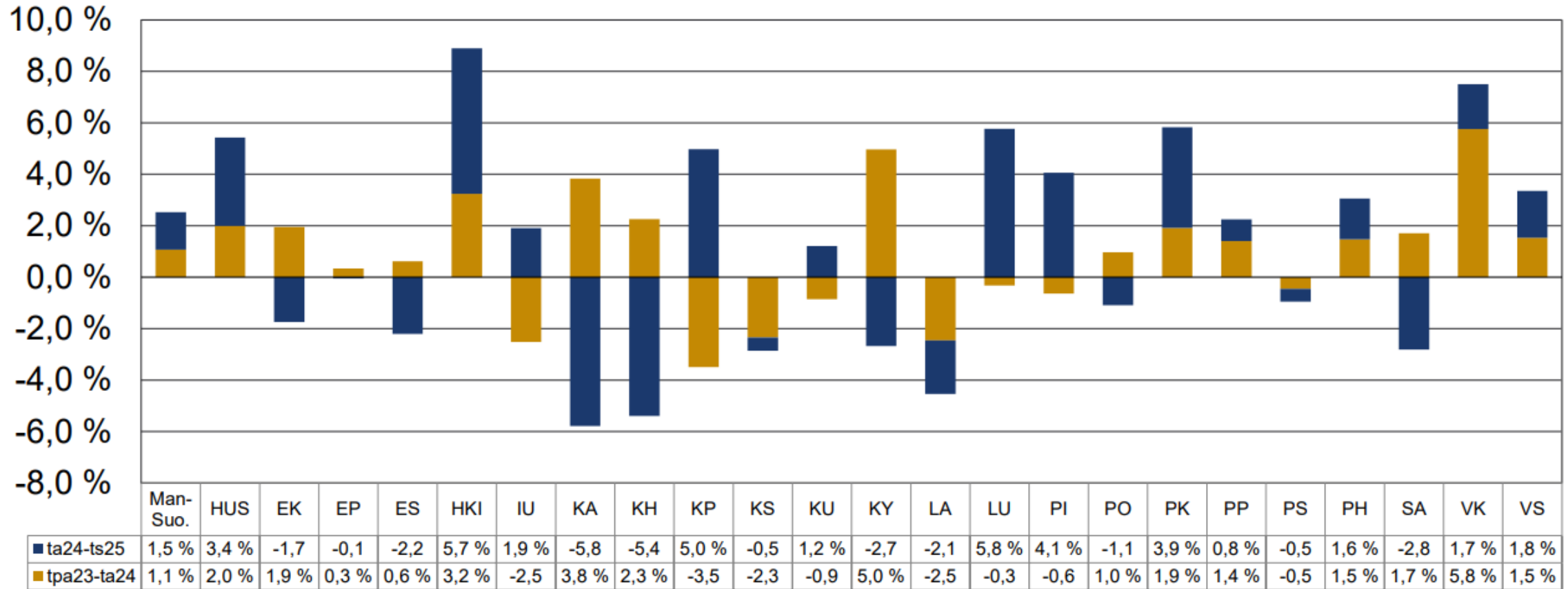
- Osa alueista ei todennäköisesti pysty kattamaan alijäämiään säädetyssä ajassa vahvistuvasta ohjauksesta huolimatta.
- Riski lisärahoitusprosesseihin kasvaa; Vantaa-Keravan ja Kymenlaakson v. 2024 talousarvioissa lisärahoitus nostetaan esiin optiona.
- Osa alueista on ajautumassa arviointimenettelyyn.
- Alueiden lainanhoitokyvyn pysyessä erittäin heikkona lainanottovaltuuden muutosprosessit ovat ennakoitua paljon yleisempiä ja toistuvia.

Osalla alueista toimet ovat riittämättömiä

- Tämän hetkisen tiedon mukaan kehysvaraus jälkikäteistarkistukseen ei ole riittävä v. 2025; huoli myös vuosista 2026–2027.
- Tulee tarve lisätä/vahvistaa valtion hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden ohjausta
- Tulee tarve lisätä/vahvistaa/nopeuttaa valtion yhteistyöalueiden toiminnan ohjausta

Toimintamenojen muutos hyvinvointialueittain 2023-2025

Toimintamenojen vuosimuutos, %

Pohteen tilinpäätöksen tilannekatsaus 19.2.

- Tilinpäätöksen kokonaisuus on loppusuoralla. Hankejaksotuksia ja tasekirjausten tarkistuksia viimeistellään. Näistä on tiedossa muutoksia vielä arviolta 1-2 miljoonaa euroa.
- Tällä hetkellä arvio on, että alijäämä on n. **-76-78 miljoonaa euroa**.
 - Yllä mainitut erät vaikuttavat tilanteeseen ja ensimmäisenä toimintavuonna tilinpäätösarvio voi sisältää muitakin riskejä.
 - Muutettu talousarvio -80 miljoonaa euroa, Valtiokonttorille 25.1.2024 annettu ennuste -84 miljoonaa euroa
- Valtiokonttorin ennusteeseen 25.1. vs. viimeisimpään ennusteeseen tiedossa olevia olennaisimpia muutoksia:
 - Hanketuotot ja avustukset näyttävät toteutuvan ennakoitua parempina
 - Taseen alaskirjausten tarkentuminen parantaa tulosta: mm. potilasvahinkovakuutus, PPSHP:n aikaiset Smartumit
 - ”Kallis joulukuu” näyttää jäävän ostopalveluiden osalta jonkin verran arvioitua matalammaksi.
- Toimialueista muutetun talousarvion ovat tämän hetkisen arvion mukaan ylittämässä perhe- ja sosiaalipalvelut ja OYS-psykiatria, ikäihmisten palvelut sekä vammaispalvelut